

Informacja na temat umowy UE-Mercosur

dla uczestników spotkań konsultacyjnych z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Zasadnicze elementy stanowiska MRiRW oraz bieżący stan spraw.

1. MRiRW ma poważne zastrzeżenia w odniesieniu do wyników negocjacji Komisji Europejskiej z Mercosurem w zakresie postanowień dotyczących handlu rolnego. Rada Ministrów przyjęła 26 listopada 2024 r. **uchwałę sprzeciwiającą się dotychczasowym wynikom negocjacji umowy UE-Mercosur** w zakresie rolnictwa. Nasze zastrzeżenia dotyczą m.in. nadmiernej wielkości niektórych zaoferowanych kontyngentów taryfowych (w szczególności na mięso drobiowe) oraz braku satysfakcjonującego rozwiązania problemu nierównych warunków konkurencyjności na rynku UE z produktami Mercosuru wytwarzanymi w warunkach często niższych standardów zrównoważonego rozwoju (dobrostanu zwierząt, ekologicznych, etc.)
2. Obecnie nie jest przesądzone, że umowa wejdzie w życie. Dla uruchomienia procedury formalno- prawnej potrzebne będzie przekazanie przez Komisję Europejską pełnego i skonsolidowanego tekstu umowy we wszystkich językach urzędowych UE wraz z formalnym wnioskiem do Parlamentu Europejskiego oraz Rady UE o jej zatwierdzenie. Nastąpi to prawdopodobnie nie wcześniej niż w połowie 2025 r.
3. Na tę chwilę nie wiadomo jeszcze, czy w Radzie UE do przyjęcia umowy będzie wymagana jednomyślność, czy wystarczy większość kwalifikowana. Wiele sygnałów wskazuje na to, że KE będzie dążyć do wydzielenia części handlowej jako odrębnej umowy, do przyjęcia której w Radzie UE wystarczałoby poparcie państw członkowskich stanowiących większość kwalifikowaną. Polska będzie współpracować z krajami UE, które podzielają nasze zastrzeżenia do postanowień projektu. Decyzje w Radzie UE będą zapadały na poziomie **ministrów właściwych do spraw handlu**. W Polsce stanowisko ministra właściwego ds. handlu, a więc ministra rozwoju i technologii, jest zatwierdzane przez Radę Ministrów.
4. Zdaniem MRiRW **zagrożenia** wynikające z umowy z Mercosurem **związane są głównie z ryzykiem wypierania niektórych polskich produktów rolnych z rynków krajów Europy Zachodniej przez import z Mercosuru**. Ze względu na odległość oraz mało rozwinięte relacje handlowe Polski z Mercosurem, jak również ograniczenie preferencji kwotami taryfowymi, ryzyko znaczącego wzrostu importu bezpośrednio do Polski jest niewielkie.

Większe znaczenie bezpośrednio dla polskiego rynku będą miały wyniki negocjacji KE z Ukrainą na temat warunków handlu, które będą przyjęte po wygaśnięciu w czerwcu 2025 r. autonomicznych środków taryfowych (ATM) dla Ukrainy.

Szczegółowe informacje nt. postanowień projektowanej umowy z Mercosurem dotyczących sektora rolnego i ich ocena przez MRiRW.

Główne powody zastrzeżeń MRiRW

- 1. Umowa przewiduje zbyt dużą redukcję unijnych ceł i/lub zbyt wysokie kontyngenty taryfowe.** Uważamy że oferowane krajom Mercosuru **preferencje celne są w niektórych sektorach zbyt daleko idące, szczególnie w sektorze mięsa drobiowego.** Chociaż wielkości oferowanych przez UE bezcłowych kwot na mięso drobiowe czy wołowinę mogą się wydawać niewygórowane w porównaniu z globalną unijną konsumpcją, to jednak środowiska rolnicze obawiają się, że eksport Mercosuru realizowany w ramach przyznanых kwot będzie skoncentrowany w niewielkiej części ich zakresu towarowego, tj. w segmencie kawałków mięsa wysokiej jakości (piersi kurczaka, steki wołowe). Segment ten jest kluczowy dla dochodowości unijnych producentów. Dodatkowy import z Mercosuru tych produktów może mieć istotne znaczenie dla równowagi rynkowej, zwłaszcza gdyby miał się skumulować w jednym czy kilku krajach członkowskich UE.

Ponadto kontyngenty taryfowe w dostępie do rynku UE przyznane Mercosurovi będą się kumulować np. z importem z Ukrainy czy też z innych kierunków korzystających z preferencyjnego dostępu do rynku UE. Nie mamy pewności, jak import z Ukrainy będzie ewoluował w następnych latach. W czerwcu 2025 r. mają wygasnąć środki ATM dla Ukrainy. Przed tym terminem Komisja chce wynegocjować z Ukrainą porozumienie w sprawie liberalizacji dwustronnych warunków handlu w ramach Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina. Te warunki miałyby wejść w życie po wygaśnięciu ATM. **Nie wiadomo, czy i w jaki sposób Komisja uwzględni w rozmowach z Ukrainą efekty proponowanej umowy z Mercosurem.** Na przykład, uważamy, że w związku z bardzo dużą bezcłową kwotą (180 tys. ton) na mięso drobiowe przyznaną krajom Mercosuru zasadne byłoby nieprzyznawanie Ukrainie dodatkowej bezcłowej kwoty dostępu do mięso drobiowe lub przynajmniej maksymalne ograniczenie jej wielkości.

- 2. Nie rozwiązano w sposób satysfakcjonujący problemu importu produkcji rolnej wytwarzanej w warunkach odmiennych wymogów produkcji.** Nasz postulat, aby warunkiem zniesienia ceł UE było przestrzeganie przez produkty z krajów Mercosuru standardów UE dotyczących zrównoważonego rozwoju (m.in. standardów w zakresie ochrony klimatu, środowiska, standardów pracy czy dobrostanu zwierząt), został zrealizowany w niewielkim stopniu. Jedynie w imporcie z Mercosuru jaj w skorupkach (świeżych, zakonserwowanych i gotowanych) skorzystanie przez importera z zerowej

stawki celnej w dostępie do rynku UE, przewidzianej po 4 latach od wejścia w życie umowy, ma być uwarunkowane przestrzeganiem w ich produkcji określonych zasad dobrostanu zwierząt. Brak jest analogicznych rozwiązań np. dla mięsa.

W ramach porozumienia z grudnia 2024 r. negocjatorzy KE i Mercosuru uzgodnili, iż umowa będzie powiązana z przestrzeganiem Porozumienia Paryskiego w sprawie przeciwdziałania zmianom klimatu. W przypadku jego nieprzestrzegania UE będzie miała prawo do zawieszenia części lub całości zobowiązań umowy wobec kraju Mercosuru, który nie przestrzega Porozumienia. Nie wiadomo, jaka będzie możliwość wykorzystania tych zapisów do np. skłonienia krajów Mercosuru do odejścia od przynajmniej najbardziej krytykowanych niezrównoważonych metod produkcji rolnej, niszczących lasy deszczowe. Będzie to zależało od rozwoju sytuacji po wejściu w życie umowy, stanu przestrzegania Porozumienia Paryskiego przez kraje Mercosuru, a przede wszystkim od gotowości Komisji Europejskiej do podejmowania działań możliwych do zastosowania w oparciu o postanowienia umowy.

- 3. W umowie brakuje zapisów zapewniających skuteczność klauzuli ochronnej.** Zapisy umowy, które dotyczą dwustronnej klauzuli ochronnej, tj. możliwości czasowego przywrócenia ceł w razie nadmiernego importu powodującego zakłócenia na rynku lub szkodę dla unijnych producentów, są naszym zdaniem niedostosowane do specyfiki sektora rolnego.

Produkty przywożone z Mercosuru **będą dalej musiały spełniać wymogi bezpieczeństwa i jakości.** Umowa tego nie zmienia

Nie znajdujemy w tekście umowy z Mercosurem postanowień, które mogłyby naruszać podstawową zasadę, że wprowadzenie na rynek UE produktów rolnych z krajów pozaunijnych jest możliwe wyłącznie po spełnieniu określonych wymogów bezpieczeństwa i jakości. Kontrola dokonywana jest przez unijne i krajowe służby weterynaryjne, sanitarne i fitosanitarne. W przypadku produktów pochodzenia zwierzęcego kontrolowane są także zakłady produkujące na eksport. W związku z tym nie wszystkie towary pochodzenia zwierzęcego z krajów Mercosuru mają obecnie dostęp do rynków UE. Jest to przedmiotem decyzji właściwych władz i inspekcji. Obecnie na przykład mięso wieprzowe z Mercosuru nie ma dostępu do rynku UE.

Elementy umowy, które mogłyby przynieść potencjalne korzyści dla polskiego eksportu

W niektórych obszarach umowa mogłaby przynieść pewne korzyści dla polskiego eksportu - np. w związku z ustanowieniem kontyngentów taryfowych w dostępie do rynku Mercosuru dla eksportu produktów mleczarskich z UE. Ponadto umowa mogłaby pomóc w ograniczeniu barier SPS w dostępie polskiego mięsa czy jabłek do rynków Mercosuru. Trudno jednak zakładać, że korzyści te mogłyby zrównoważyć spodziewane koszty dla sektora rolnego.